

Bruxelles, den 8. december 2025
(OR. en)

16432/25

COH 244

FØLGESKRIVELSE

fra:	Martine DEPREZ, direktør, på vegne af generalsekretæren for Europa-Kommissionen
modtaget:	3. december 2025
til:	Thérèse BLANCHET, generalsekretær for Rådet for Den Europæiske Union
Komm. dok. nr.:	COM(2025) 739 final
Vedr.:	MEDDELELSE FRA KOMMISSIONEN TIL EUROPA-PARLAMENTET, RÅDET, DET EUROPÆISKE ØKONOMISKE OG SOCIALE UDVALG OG REGIONSUDVALGET EU's dagsorden for byer: drivkraften bag vækst og velstand

Hermed følger til delegationerne dokument COM(2025) 739 final.

Bilag: COM(2025) 739 final

EUROPA-
KOMMISSIONEN

Bruxelles, den 3.12.2025
COM(2025) 739 final

**MEDDELELSE FRA KOMMISSIONEN TIL EUROPA-PARLAMENTET, RÅDET,
DET EUROPÆISKE ØKONOMISKE OG SOCIALE UDVALG OG
REGIONSUDVALGET**

EU's dagsorden for byer: drivkraften bag vækst og velstand

{SWD(2025) 389 final}

1. Indledning

Byerne er i forreste række, når det handler om at håndtere de udfordringer, der vil være afgørende for Europas fremtid. De fremmer vækst, konkurrenceevne og innovation, samtidig med at de spiller en afgørende rolle med hensyn til at fremme bæredygtighed og social inklusion. Byerne fremmer dekarbonisering og modstandsdygtighed over for klimaændringer og bidrager til beredskabet over for fremtidige kriser og forstyrrelser og til at fremme økonomisk, social og territorial samhørighed. I dag bor ca. 75 %¹ – næsten 340 millioner mennesker – af EU's befolkning i byer og andre byområder². Byerne står over for en lang række udfordringer såsom mangel på økonomisk overkommelige, bæredygtige og anstændige boliger, høje energiomkostninger, social udstødelse, begrænset tilgængelighed, fattigdomslommer og virkningerne af klimaændringer. Desuden er der byer, der skrumper og kæmper med fastholdelse af en kvalificeret arbejdsstyrke og job, sikring af levering af offentlige tjenester og generering af tilstrækkelige skatteindtægter og andre indtægter.

Europas byer, uanset om de ligger i kystområder, på øer, inde i landet, i bjergområder eller i grænseregioner, afspejler en rig mangfoldighed, ikke kun hvad angår geografi, men også med hensyn til demografiske profiler og socioøkonomiske kapaciteter. Denne mangfoldighed former deres evne til at reagere på igangværende forandringer. Kontinentets bymodel gør det muligt for byer af forskellig størrelse at yde et meningsfuldt bidrag til territorial udvikling og sammenhæng. Mens større byer ofte fungerer som innovationsknudepunkter, spiller mellemstore og mindre byer og byområder en afgørende rolle i at levere tjenester, der støtter både lokalbefolkningen og de omkringliggende områder, herunder landdistrikter, og forbedrer adgangen til muligheder. De tjenester, der er til rådighed i byer inden for uddannelse, pleje, sundhed, mobilitet, sport, erhvervsliv og detailhandel, skaber positive afsmittende virkninger og fremmer udviklingen i landdistrikter og mellem byerne.

Byer er afgørende for økonomisk konvergens og konkurrenceevne, da de tiltrækker talent og investeringer og driver vækst³. Denne dynamik kan imidlertid også medføre udfordringer såsom stigende omkostninger, kapacitetsbegrænsninger og territoriale forskelle, herunder fattigdomslommer. En afbalanceret og polycentrisk tilgang er fortsat afgørende og har til formål at afbøde sådanne virkninger. Dog starter byerne fra forskellige udgangspunkter med varierende juridiske beføjelser og ressourcer – især mindre byer – og de står ofte over for begrænset administrativ kapacitet og stramme budgetter.

EU's dagsorden for byer præsenterer EU's vision, politik og en række tiltag for byer i alle størrelser og opstiller et fremadskuende perspektiv for bæredygtig og integreret byudvikling. Dagsordenen har til formål at skabe en ramme for at styrke den territoriale og bymæssige dimension af EU's politikker. Den har også til formål at yde koordineret og strømlinet støtte – ved at udnytte instrumenterne under den nuværende flerårige finansielle ramme samt den næste for 2028-2034 – til at imødekomme byernes behov og gennemføre centrale EU-prioriteter på

¹ Eurostat – Statistics Explained og GISCO, baseret på undersøgelsespopulationsnettet 2021 og lokale administrative enheder 2021.

² Udtrykket "byer" henviser til "byer og andre byområder i EU" i dette dokument, medmindre andet er angivet. Ved definitionen af byer anvender Eurostat følgende kategorier, hvor de to første vedrører byområder: i) større byer (tætbefolkede områder, hvor 38,9 % af EU's befolkning bor), ii) mindre byer og forstæder (områder med middel befolkningstæthed, hvor 35,9 % af EU's befolkning bor) og iii) landdistrikter (tyndt befolkede områder, hvor 25,2 % af EU's befolkning bor). Eurostat, JRC og Europa-Kommissionens Generaldirektorat for Regionalpolitik (2021) – Eurostat – Statistics Explained.

³ Moretti, E (2014): Are Cities the New Growth Escalator? World Bank Policy Research Working Paper 6881, <https://ssrn.com/abstract=2439702>.

lokalt plan. Det er også en anerkendelse af byernes rolle som nøglepartnere i at håndtere EU's mest betydningsfulde udfordringer og bidrage til løsningerne.

Hvis EU's dagsorden for byer skal være effektiv, skal den desuden fremme politikker, der gør det muligt for byerne ikke blot at skabe værdi, men også at sprede denne værdi ligeligt og effektivt i hele EU, således at alle lande og områder drager fordel af vækst og trivsel. Derfor omfatter EU's dagsorden for byer både byer og andre byområder, og den understreger betydningen af forbindelser mellem disse områder og de omkringliggende regioner (funktionelle byområder og funktionelle landdistrikter).

EU's dagsorden for byer bygger på vigtige strategiske rammer såsom den territoriale dagsorden 2030 og det nye Leipzigcharter, og den suppleres af det mellemstatslige samarbejde om byspørgsmål og dets vigtigste redskab – EU-dagsordenen for byerne.

For at udvikle EU's dagsorden for byer gennemførte Kommissionen en omfattende høring med henblik på at indsamle input fra en bred vifte af interessenter. Høringen omfattede i) en indkaldelse af feedback, som sluttede den 26. maj 2025 og medførte 193 bidrag fra lokale myndigheder og andre repræsentanter for offentlige myndigheder, borgere, civilsamfundsorganisationer og andre, ii) en drøftelse mellem interessenter for byer under den sjette udgave af Cities Forum, der blev afholdt i Kraków den 17.-19. juni 2025, om byernes vigtigste udfordringer og behov, iii) en gennemførelsesdialog med byer den 24. juni 2025, iv) adskillige møder og bilaterale drøftelser med organisationer, der repræsenterer lokale, regionale og nationale myndigheder samt paneuropæiske netværk, og v) deltagelse i forskellige arrangementer. Denne omfattende høringsproces sikrede en bred og inklusiv tilgang til politikudformning.

2. BYER OG EU-POLITIKKER

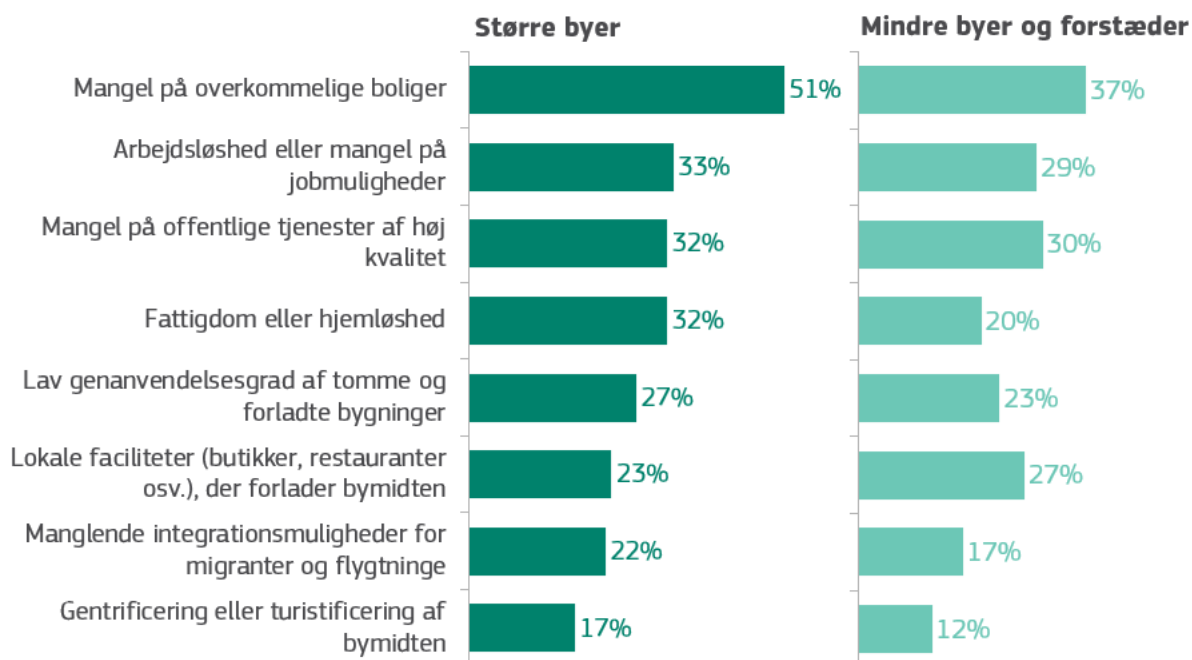
Den Europæiske Union oplever stigende urbanisering og er kendetegnet ved en bred vifte af byområder, der spænder fra mindre byer til store metropoler⁴. I 2021 boede 39 % af EU's befolkning i omkring 700 større byer, 36 % boede i cirka 9 000 mindre byer eller forstæder, og 25 % boede i landdistrikter⁵. Urbaniseringen sker fortrinsvis i større byer og deres omgivelser. I 2021 boede en særlig høj andel af befolkningen – mere end halvdelen – i byer i Spanien, Nederlandene og Grækenland, mens 45,2 % af befolkningen i Irland boede i landdistrikter. Befolkningen i EU's større og mindre byer og forstæder vokser, mens befolkningen i landdistrikterne falder.

En nylig Eurobarometer-undersøgelse⁶ har vist, at **det mest umiddelbare og presserende problem for europæere, der bor i byer**, langt overvejende er **mangel på økonomisk overkommelige boliger**, idet 51 % anser det for at være et umiddelbart og presserende problem (figur 1). En tredjedel af respondenterne (33 %) oplyser, at **arbejdsløshed eller mangel på jobmuligheder** er et presserende problem i deres by. Lignende tal ses også for **mangel på offentlige tjenester af høj kvalitet** (32 %) og **fattigdom eller hjemløshed** (32 %). Blandt respondenterne i byer og forstæder rangerer mangel på økonomisk overkommelige boliger højest (37 %), efterfulgt af mangel på offentlige tjenester (30 %) og arbejdsløshed eller mangel på jobmuligheder (29 %).

⁴ De data, der præsenteres i dette kapitel, stammer i vid udstrækning fra Dijkstra, L. og Testori, G.: Trends, Challenges and Opportunities in EU Cities: Supporting the EU Cities Agenda, Europa-Kommissionen, Ispra, 2025.

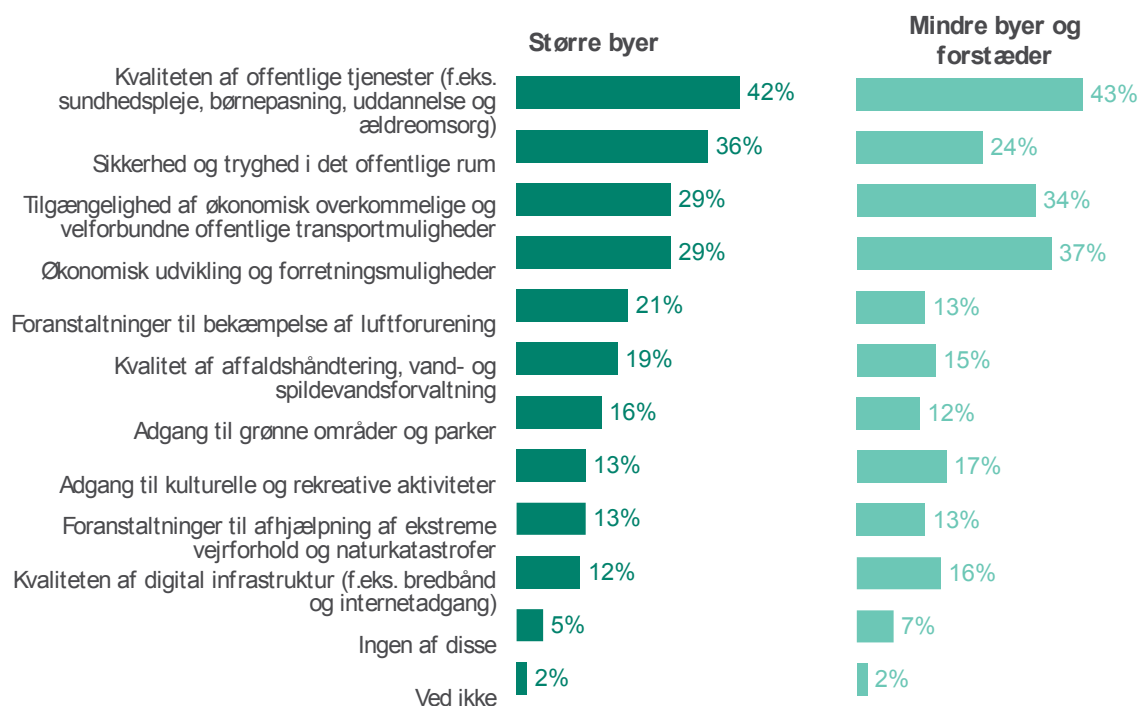
⁵ Eurostat – Statistics Explained og GISCO, baseret på undersøgelsespopulationsnettet 2021 og lokale administrative enheder 2021.

⁶ Public opinion on urban challenges and investment in cities – juni 2025 – Eurobarometerundersøgelse.

Figur 1. Det mest umiddelbare og presserende problem for europæere, der bor i større og mindre byer og forstæder (Eurobarometer 2025).

Med hensyn til **aspekter, der kræver størst forbedring**, kommer **kvaliteten af de offentlige tjenester** (angivet af 42 %) og **sikkerhed og tryghed i det offentlige rum** (36 %) (figur 2) i første række for respondenter, der bor i større byer. Disse efterfølges af **tilgængelighed af økonomisk overkommelige og velforbundne offentlige transportmuligheder** og **økonomisk udvikling og forretningsmuligheder**, som hver nævnes af 29 % af respondenterne. Respondenter i mindre byer og forstæder rangerer kvaliteten af de offentlige tjenester højest (43 %), efterfulgt af økonomisk udvikling og forretningsmuligheder (37 %) og tilgængelighed af økonomisk overkommelige og velforbundne offentlige transportmuligheder (34 %).

Figur 2. Områder med størst behov for forbedring for europæere, der bor i større og mindre byer og forstæder (Eurobarometer 2025).

EU betragter byer og andre byområder i EU som nøglepartnere for gennemførelsen af politikker, der har til formål at opfylde Unionens prioriteter for 2024-2029⁷. Med henblik herpå omfatter den integrerede EU-politikramme tiltag vedrørende i) konkurrenceevne, digitalisering, innovation og investeringer, ii) social inklusion og ligestilling, iii) sikkerhed, tryghed og beredskab, iv) økonomisk overkommelige, bæredygtige, anstændige og inkluderende boliger og bygninger, v) klimaindsats, miljø og ren energi, vi) mobilitet og vii) internationalt samarbejde. Disse politikker er ofte tæt forbundne, hvilket afspejler EU's engagement i at fremme bæredygtig og inklusiv byudvikling.

2.1. Byerne virker som en stærk magnet for talent og som drivkraft for konkurrenceevne, digitalisering, innovation og investeringer

Byerne er en væsentlig drivkraft for EU's konkurrenceevne og fremmer innovation, jobskabelse og bæredygtig udvikling. De er dynamiske og konkurrencedygtige steder, hvor innovation og teknologiske fremskridt fremmes af nærheden mellem interessenter, herunder videregående uddannelsesinstitutioner, deres tværfaglige samspil samt adgang til centrale forsknings- og teknologiinfrastrukturer. EU's storbyregioner⁸, især hovedstadsområder, var afgørende for konkurrenceevne og beskæftigelse i 2022, da det var her, de fleste nye virksomheder blev etableret. Disse regioner havde en højere andel af højvækstvirksomheder og mere beskæftigelse (63 %) i forhold til deres befolkningsandel (59 %) og tegnede sig for en endnu større andel af BNP (68 %) sammenlignet med ikkestorbyregioner⁹. I 2024 havde 45 % af

⁷ Den Europæiske Unions prioriteter 2024-2029.

⁸ Ved storbyregioner forstås NUTS 3-regioner eller en kombination af NUTS 3-regioner, der omfatter alle funktionelle byområder med en befolkning på mindst 250 000 personer. Et funktionelt byområde består af en by og dens pendlingsopland, og det omfatter derfor en tæt beboet by og en mindre tæt befolket pendlingszone, hvis arbejdsmarked er stærkt integreret med byen. Se også: [Territorial typologies manual – metropolitan regions – Statistics Explained – Eurostat](#) og [Functional urban area – Statistics Explained – Eurostat](#).

⁹ JRC ARDECO Explorer.

indbyggerne i større byer i alderen 25-64 år en universitetsgrad sammenlignet med 31 % i mindre byer/forstæder og 26 % i landdistrikter¹⁰. Større byer husede 41 % af EU's arbejdsstyrke, mindre byer/forstæder 34,5 % og landdistrikter 24,5 %¹¹.

For at fremme konkurrenceevnen er der i EU's politiske indsats fokus på at styrke innovation samt udbredelse og opskalering af strategiske teknologier i overensstemmelse med konkurrenceevnekompasset¹² og aftalen om ren industri¹³. Byerne kan også styrke efterspørgslen efter rene og cirkulære teknologier, der produceres i EU. I den kommende revision af den europæiske ramme for offentlige udbud vil der være fokus på forenkling og en tydeliggjort anvendelse af offentlige udbud som et strategisk investeringsværktøj, hvilket vil bidrage til at overvinde udfordringerne for byer som ordregivende myndigheder og styrke kritiske sektorer samt adgangen til rene løsninger og cirkulære økonomiske tilgange¹⁴.

EU anerkender også den centrale rolle, som byerne spiller i at drive økonomisk udvikling og fremme strategiske partnerskaber mellem by og industri. Investering i uddannelse og kompetenceudvikling¹⁵, herunder digitale og grønne færdigheder, samt iværksætteruddannelse, er fortsat afgørende for at opfylde arbejdsmarkedets krav og tackle de uligheder, der opstår sideløbende med teknologiske forandringer og innovation. Desuden hjælper udnyttelsen af forskning og innovation til støtte for inkluderende, rene, modstandsdygtige og smarte omstillinger byforvaltningerne med at opbygge viden og udvikle evidens- og stedbaserede strategier for at øge deres økonomiske modstandsdygtighed.

Turisme genererede en anslået bruttoværditilvækst på 764 mia. EUR i 2023 og tegner sig for 7,1 % af den samlede bruttoværditilvækst i EU's økonomi¹⁶ med store variationer mellem EU's medlemsstater¹⁷. Turismen i Europa er steget til rekordniveauer og overstiger tallene fra før pandemien. Den er steget med 35 % i større byer og 41 % i mindre byer og forstæder mod en beskeden stigning på 8 % i landdistrikterne mellem 2014 og 2024¹⁸. Ikke desto mindre lægger dårligt forvaltede turiststrømme pres på ressourcerne og fører til overturisme og modreaktioner blandt lokalbefolkningen, herunder mangel på boliger. Sektoren er fortsat meget fragmenteret og er kendetegnet ved forskellige forvaltningsmodeller på tværs af medlemsstater og regioner, hvilket nødvendiggør en tæt inddragelse af byerne i relevante initiativer for at sikre gode resultater på lokalt plan. EU støtter overgangen til mere bæredygtige, modstandsdygtige og digitale modeller for turismeforvaltning og -tjenester gennem omstillingsforløbet for turisme og den europæiske turismedagsorden 2030¹⁹.

Kultur, de kreative industrier og sport øger byernes popularitet og menneskers sundhed, men skaber også arbejdspladser og styrker konkurrenceevnen og trivslen. Byer i hele EU går forrest inden for kulturdrevet udvikling og er naturlige partnere for eksperimenter i kraft af deres evne til at forudse tendenser og udforske modeller for social og økonomisk innovation.

¹⁰ Eurostat: Population in private households by educational attainment level and degree of urbanisation [edat lfs 9913].

¹¹ Population by sex, age, citizenship, labour status and degree of urbanisation – Eurostat.

¹² COM(2025) 30 final.

¹³ COM(2025) 85 final.

¹⁴ F.eks. initiativet om cirkulære byer og regioner.

¹⁵ Færdighedsunionen har til formål at udstyre alle lærende med færdigheder, der øger deres modstandsdygtighed over for ændringer på arbejdsmarkedet samt deres beskæftigelsesegnethed og adgang til job af høj kvalitet.

¹⁶ Data, der er tilgængelige via Europa-Kommissionen (DG GROW), Industrial Ecosystems Indicators Dashboard (2023) [PowerBI-dashboard], tilgået den 4. august 2025.

¹⁷ Høring om EU's strategi for bæredygtig turisme.

¹⁸ Overnatninger hos turistindlogeringsvirksomheder efter urbaniseringsgrad og kyst-/ikkekystområde – Eurostat.

¹⁹ Omstillingsforløb for turisme er en politisk ramme, der udstikker nøgleaktioner, mål og betingelser for sektoren og blev godkendt ved Rådets vedtagelse af Den europæiske turismedagsorden 2030.

Kulturkompasset for Europa opstiller en langsigtet strategisk vision for at styrke kulturens rolle i hele EU i udformningen af Europas identitet.

EU's digitaliseringspolitik bygger bro over den digitale kløft for at styrke produktiviteten og konkurrenceevnen. Den støtter bl.a. byerne i at identificere teknologiske kløfter, foretage strategiske indkøb af passende teknologier, identificere tjenesteprioriteter, udvikle de nødvendige færdigheder, navigere i EU's regelsæt og sætte de lokale myndigheder i stand til at indføre avancerede teknologier såsom kunstig intelligens og tingenes internet og få adgang til interoperable dataøkosystemer. Investeringer i højhastighedskonnektivetsinfrastruktur såsom 5G og fiber er afgørende i alle byer i EU – navnlig i underforsynede områder – for at fremme en gnidningsløs digital omstilling. Store bycentre fungerer ofte som innovationshotspots og tidlige brugere af digitale værktøjer, men de spiller også en central rolle med hensyn til at fremme udbredelse, støtte mindre forbundne områder og fremme samhørighed. Anvendelse af data til at overvåge offentlige politikker – gennem værktøjer som digitale tvillinger – øger byernes modstandsdygtighed og planlægningskapacitet og bidrager samtidig til at tilpasse den lokale indsats til målene i politikprogrammet for det digitale årti.

EU's strategi for anvendelse af kunstig intelligens støtter byer i at reducere den administrative byrde for både lokale myndigheder og virksomheder, men også ved at hjælpe AI-opstartsvirksomheder med at vokse. De digitale innovationsknudepunkter er nøgleaktører i det europæiske innovationsøkosystem for kunstig intelligens og er dermed det centrale kontaktpunkt for at fremskynde og rådgive byer i deres digitale omstilling, herunder udbredelsen af kunstig intelligens²⁰.

Byerne spiller en central rolle i gennemførelsen af den europæiske erklæring om digitale rettigheder og principper²¹ og i at fremskynde fremskridtene mod EU's målsætninger og mål for det digitale årti²² samt gøre digitale økosystemer og digitale erhverv mere tilgængelige. Desuden er e-forvaltningsinitiativer²³ afgørende for at modernisere byernes offentlige tjenester og fremme borgernes deltagelse gennem udvikling af interoperable digitale tjenester, der er effektive og borgercentrerede.

2.2. Byerne står over for et blandet billede med hensyn til fattigdom, beskæftigelse, social inklusion og ligestilling

På EU-plan var beskæftigelsesfrekvensen og andelen af personer i risiko for fattigdom eller social udstødelse i 2023 næsten identiske for større byer, mindre byer og forstæder samt landdistrikter²⁴. Dataene om beskæftigelse, uddannelse og sundhedsresultater er bedre for større byer sammenlignet med mindre byer, forstæder og landdistrikter. Dette skyldes til dels en højere koncentration af muligheder og adgang til tjenester af høj kvalitet. Indkomstulighed er fortsat fremtrædende i byerne, drevet af polariserede økonomiske udsigter og høje leveomkostninger²⁵. Selv om fattigdomsraterne i EU's byer varierer betydeligt, er der en fælles tendens til, at de fattige i byerne står over for et unikt sæt udfordringer, der adskiller sig fra deres modparter i landdistrikterne.

²⁰ F.eks. tilbyder EU's værktøjskasse for lokale digitale tvillinger en modulopbygget, standardbaseret samling af værktøjer, der er udviklet til at hjælpe byer og lokalsamfund i hele Europa med at simulere, analysere og planlægge bymiljøer mere effektivt.

²¹ [Europæiske digitale rettigheder og principper | Shaping Europe's digital future](#).

²² Byerne er afgørende for gennemførelsen af den europæiske erklæring om digitale rettigheder og principper.

²³ F.eks. [Living in EU](#)-initiativet.

²⁴ [Population by sex, age, citizenship, labour status and degree of urbanisation](#) – Eurostat.

²⁵ Foreløbige resultater fra OECD-DG REGIO-projektet "What works for inclusive growth in cities: A compendium" (2025).

EU's politik for social inklusion og ligestilling fremmer inkluderende samfund, der sikrer retfærdighed og lighed for alle. Ved at anvende en intersektionel tilgang, der integrerer ligestillingsaspektet, kan byerne bedre forstå den mangesidede karakter af ulighed og diskrimination. Dette er en forudsætning for udformningen af omfattende og skræddersyede politiske tilgange, der imødekommer de indbyrdes forbundne behov hos dårligt stillede grupper og marginaliserede samfund. Byerne skal støttes i deres bestræbelser på at tackle sociale forskelle og strukturelle uligheder og sikre, at væsentlige tjenester er tilgængelige for alle, så alle kan deltage fuldt ud i samfundet, herunder personer med handicap og personer, der bor i de omkringliggende områder. Gennemførelsen af den europæiske søjle for sociale rettigheder²⁶ og strategierne for en Union med lige muligheder²⁷ er afgørende, da disse initiativer bl.a. fokuserer på adgang til boliger, transport, uddannelse og beskæftigelse samt på lige muligheder for grupper, der risikerer forskelsbehandling og udelukkelse. I 2026 vil Europa-Kommissionen vedtage strategien for bekæmpelse af fattigdom, som har til formål at yde væsentlig beskyttelse til mennesker og tackle de grundlæggende årsager til og mange forskellige dimensioner af fattigdom.

Samarbejde mellem civilsamfundsgrupper²⁸ og regionale interessenter styrkes gennem relevante EU-politikker. Dette samarbejde kan bidrage til at udvikle lokale handlingsplaner, der mere effektivt imødekommer de specifikke lokalsamfunds behov, fremmer et mere inkluderende og lige samfund i hele Europa og styrker samhørigheden. Styrkelse af lokalsamfundenes støttesystemer, lokale myndigheders kapacitet samt tilgængeligheden, prisoverkommeligheden og kvaliteten af væsentlige tjenester og udviklingen af lokale økosystemer er afgørende for at sikre lige adgang for kvinder og andre grupper, der er i risiko for diskrimination og eksklusion – f.eks. migranter og flygtninge – til tjenester og arbejdsmarkedet samt deres deltagelse i samfundet.

Dimensionerne social inklusion og ligestilling bør indarbejdes i udformningen og gennemførelsen af sektorpolitikker på lokalt plan for at sikre, at byerne leverer tilgængelige og økonomisk overkommelige tjenester til alle, herunder personer med handicap, og bidrager til at reducere fattigdommen.

2.3. Byerne spiller en nøglerolle i at sikre sikkerheden og trygheden i det offentlige rum, og de befinder sig i frontlinjen for EU's modstandsdygtigheds- og beredskabsindsats

Byerne er nøgleaktører i at sikre sikkerhed og tryghed i det offentlige rum, forebygge radikaliserings og beskytte samfund mod terrorisme. Ifølge en undersøgelse om livskvalitet i byer i EU²⁹ varierer opfattelsen af sikkerhed alt efter byens størrelse: 75 % af indbyggerne i byer med færre end 250 000 indbyggere følte sig trygge, mod 67 % i byer med større befolkning.

I EU er der markante forskelle i opfattelsen af kriminalitet afhængigt af graden af urbanisering. I 2020 var opfattelsen blandt EU's befolkning af, at disse spørgsmål var relevante for det

²⁶ De 20 principper i den europæiske søjle for sociale rettigheder – beskæftigelse, sociale anliggender og inklusion.

²⁷ Strategien for ligestilling mellem kønnene 2020-2025, EU-handlingsplan mod racisme 2020-2025, EU's strategiske ramme for romaernes ligestilling, inklusion og deltagelse 2020-2030, strategien for ligestilling af LGBTIQ+-personer 2026-2030 og strategien for rettigheder for personer med handicap 2021-2030. Der vil blive vedtaget en ny strategi for ligestilling mellem kønnene og en ny strategi for bekæmpelse af racisme for perioden efter 2025.

²⁸ F.eks. miljø- og socialøkonomiske partnere, ungdomsorganisationer og organer, der er ansvarlige for at fremme social inklusion, grundlæggende rettigheder, rettigheder for personer med handicap, ligestilling mellem kønnene og ikkeforskelsbehandling samt nationale menneskerettighedsinstitutioner og -organisationer.

²⁹ Undersøgelsen Quality of Life in European Cities (2023).

område, hvori de boede, markant højere blandt personer, der boede i større byer (16,3 %), end blandt personer, der boede i enten mindre byer og forstæder (8,4 %) eller landdistrikter (5,8 %) ³⁰. I næsten alle medlemsstater blev den højeste opfattelse af kriminalitet, vold eller hærværk registreret blandt personer, der bor i større byer.

EU's indsats for beredskab ³¹ og sikkerhed har til formål at skabe et velforberedt og modstandsdygtigt samfund, hvor alle mennesker nyder samme grad af beskyttelse og sikkerhed uanset bopæl, køn samt deres specifikke behov og omstændigheder. I byerne kan udformningen af den offentlige infrastruktur bidrage til at sikre borgernes sikkerhed og tryghed i det offentlige rum, f.eks. ved at sørge for tilstrækkelig gadebelysning og sikker offentlig transport, så borgerne og især personer i sårbare situationer kan færdes trygt. Sikkerheden og trygheden i det offentlige rum er også afgørende for byernes rolle med hensyn til at fremme social samhørighed, engagement i lokalsamfundet og demokratisk deltagelse.

Menneskeskabte sikkerhedstrusler, såsom organiseret kriminalitet og terrorisme, påvirker byerne. Som understreget i ProtectEU: en EU-strategi for indre sikkerhed ³² mærkes konsekvenserne af organiseret kriminalitet og terrorisme ofte lokalt. Selv om byerne står over for mange udfordringer ud over organiseret kriminalitet og terrorisme, f.eks. narkotikarelateret og kønsbaseret vold samt menneskehandel – især med henblik på seksuel udnyttelse – spiller de også en central rolle i håndteringen af disse udfordringer ³³. Der bør findes lokale og regionale løsninger for at mindske sårbarheden blandt mennesker, især unge, over for rekruttering til kriminalitet eller terrorisme og for at mindske og forebygge tiltrækningen af ulovlige aktiviteter og kriminel infiltration. ProtectEU-strategien fastsætter mål og foranstaltninger for at imødegå disse trusler med fokus på at bekæmpe kriminelle aktiviteter via den administrative tilgang, kriminalitetsforebyggelse, beskyttelse af kritisk infrastruktur, retshåndhævelsessamarbejde og styrkelse af medlemsstaternes operationelle kapacitet til at bekæmpe kriminalitet ³⁴. For at mindske narkotikarelaterede risici og skader opfordres byerne til i overensstemmelse med EU's narkotikastrategi 2026-2030 ³⁵ at overveje foranstaltninger, der giver adgang til et sundhedsvæsen og sociale foranstaltninger baseret i lokalsamfundet for dem, der har behov for det, støttet gennem samhørighedspolitikken.

Inkluderende byplanlægning spiller en afgørende rolle i at fremme lighed og mangfoldighed og bekæmpe social udstødelse. Byerne er meget dominerende for så vidt angår muligheder for personlige rettigheder, frihed, inklusion og adgang til videregående uddannelser ³⁶.

At forberede befolkningen på krisesituationer og integrere sikkerheds- og beredskabshensyn i EU's politikker og programmer er væsentlige elementer i strategien for en beredskabsunion. Byerne skal investere i modstandsdygtigheds- og beredskabsforanstaltninger for at forebygge og afbøde virkningerne af nylige og fremtidige chokpåvirkninger af systemet (f.eks. naturkatastrofer, pandemier og geopolitiske risici). Intelligente byteknologier kan være nyttige

³⁰ Eurostat – Crime, violence or vandalism in the area by degree of urbanisation.

³¹ Preparedness - European Commission.

³² COM(2025) 148 final.

³³ The Future of Cities, Vandecasteele, I., Baranzelli, C., Siragusa, A. og Aurambout, J. redaktør(er), EUR 29752 EN, Den Europæiske Unions Publikationskontor, Luxembourg, 2019, ISBN 978-92-76-03847-4, doi:10.2760/375209, JRC116711.

³⁴ Værktøjer udviklet af initiativet "EU's byer mod radikaliserings" og EU-videncentret om forebyggelse af radikaliserings yder støtte til lokale aktører.

³⁵ EU's nye narkotikastrategi, som fastlægger prioriteterne for 2026-2030, vil blive vedtaget i 2025.

³⁶ Europa-Kommissionen: Generaldirektoratet for Regional- og Bypolitik, de Dominicis, L., Kovacic, M., De Franceschi, et al. (2025): Social Progress in cities and rural areas of the EU, Den Europæiske Unions Publikationskontor. <https://data.europa.eu/doi/10.2776/9234298>.

til at øge byernes modstandsdygtighed og beredskab. Kriseberedskabet bør øge byernes modstandsdygtighed og beredskab, herunder beskyttelsen af kritisk infrastruktur mod alle former for trusler mod sikkerheden og den offentlige sikkerhed, samt udnytte den strategiske anvendelse af rumaktiver. Byerne skal også finde innovative og omkostningseffektive måder til at sikre borgernes beredskab, navnlig med hensyn til misbrug af nye teknologier. Byer og omkringliggende landdistrikter er også afgørende for lokalsamfundenes modstandsdygtighed med hensyn til at sikre fødevarerikkerhed og fødevarerforsyning.

2.4. Byerne står over for akutte udfordringer i forbindelse med boliger og bygninger

Mangel på billige boliger er blandt de mest presserende problemer i byerne, og boliger i byer er i stigende grad for dyre for mange mennesker³⁷, herunder unge³⁸. I 2024 var andelen af husstande med for høje boligudgifter højest i storbyerne med 10 % sammenlignet med 8 % i byer/forstæder og 6 % i landdistrikter. Næsten halvdelen af EU's bybefolkning ville have brug for et realkreditlån på over 20 år for at købe en lejlighed på 25 m², og 90 % af dem ville have brug for et realkreditlån på over 30 år til en lejlighed på 75 m². Desuden lever omkring 16 % af EU's befolkning under meget trange forhold, hvilket i højere grad rammer lavindkomsthusholdninger³⁹. Hjemløsheden er stigende, og skøn viser, at der er 1 million hjemløse i EU⁴⁰.

Boliger er et delt ansvar på nationalt, regionalt og lokalt plan. Selv om de nationale politikker fastsætter overordnede rammer, er byerne i en enestående position til at håndtere boligudfordringer på grund af deres kompetencer og direkte engagement i lokalsamfundene. De har et indgående kendskab til lokale behov og kan fremme partnerskaber mellem offentlige myndigheder, interessenter og den private sektor for at mobilisere de nødvendige investeringer. Med programmerne under samhørighedspolitikken for 2014-2020 blev der gennemført investeringer på i alt 9,6 mia. EUR (herunder EU-budgettet og nationale bidrag) for at styrke boligsektoren. I programmeringsperioden 2021-2027 er der hidtil blevet afsat 7,5 mia. EUR fra samhørighedspolitikens fonde til investeringer i boligsektoren med fokus på energieffektivitet og socialt boligbyggeri til grupper, der er i risiko for forskelsbehandling og social udstødelse. Den Europæiske Socialfond Plus (ESF+) investerer et yderligere anslået samlet beløb på 1,9 mia. EUR i foranstaltninger rettet mod boligsituationen for enkeltpersoner og offentlige tjenester⁴¹ såsom adgang til boliger, boligstøtte og integreret støtte til forbedring af bolig- og levevilkårene. Den igangværende midtvejsevaluering af EU's samhørighedspolitik er en vigtig mulighed for at tackle udfordringer på boligområdet. Når medlemsstaterne omprogrammerer midler under midtvejsevalueringen, opfordres de til at afsætte midler til investeringer i økonomisk overkommelige, bæredygtige og anstændige boliger. Desuden har genopretnings- og resiliensfaciliteten også en betydelig indvirkning på boligområdet med håndgribelige fordele til følge for indbyggerne i byer og byområder. Samlet set er det samlede tildelte beløb til boliger under genopretnings- og resiliensfaciliteten, herunder investeringer til støtte for økonomisk overkommelige og tilgængelige boliger, på 19,6 mia. EUR, mens Den Europæiske Investeringsbank har ydet finansiel støtte på 15,6 mia. EUR til økonomisk overkommelige boliger i 2021-2024.

³⁷ [Public opinion on urban challenges and investment in cities – Eurobarometerundersøgelse 2025](#).

³⁸ JRC Indicators Explorer, der er baseret på data fra Youth Progress Index, viser, at unge i EU siden 2011 er blevet stadig mere utilfredse med tilgængeligheden af økonomisk overkommelige boliger, idet andelen af utilfredse unge er steget fra 38,7 % i 2011 til 50 % i 2024.

³⁹ [Housing in Europe – 2024 edition – Interaktive publikationer – Eurostat](#).

⁴⁰ Affordable Housing Database, HC3.1, People experiencing homelessness – OECD.

⁴¹ I programmeringsperioden 2021-2027 er ESF+-foranstaltninger rettet mod enkeltpersoner eller familier, der er i risiko for eller oplever hjemløshed, personer med handicap, ældre, tredjelandsstatsborgere, flygtninge og marginaliserede befolkningsgrupper.

Som led i EU's politiske mål om at fremme økonomisk overkommelige, bæredygtige og anstændige boliger vil man med den kommende europæiske plan for økonomisk overkommelige boliger tage fat på årsagerne til boligkrisen gennem specifikke foranstaltninger og koordinering med andre EU-initiativer, dvs. den europæiske strategi for boligbyggeri, revisionen af EU's statsstøtteregele om sociale og økonomisk overkommelige boliger samt den europæiske strategi til bekæmpelse af fattigdom. Den paneuropæiske investeringsplatform for økonomisk overkommelige og bæredygtige boliger vil supplere planen om at støtte finansiering ved at skabe en fælles ramme for investeringer i sociale, økonomisk overkommelige og bæredygtige boliger. Medlemsstaterne opfordres også til at gøre brug af finansiering og finansielle instrumenter, der er udviklet sammen med Den Europæiske Investeringsbank, samt den fremtidige paneuropæiske investeringsplatform for at tiltrække yderligere privat finansiering og lån på gunstige vilkår.

Desuden bør medlemsstaterne lægge vægt på kvaliteten af arkitektur og boligmiljøet i overensstemmelse med **de nye europæiske Bauhaus-principper** og -værdier. Dette initiativ støtter bæredygtig praksis i det bebyggede miljø gennem integrerede bystrategier, der inddrager innovative teknikker og materialer, for at fremme regenerering og modstandsdygtighed i bykvarterer, samtidig med at kulturarven og Europas lokale værdier og traditioner respekteres. Ud over beboelsesejendomme skal offentlige og nedlagte industribygninger eller -områder moderniseres, gøres mere (energi)effektive og blive mere inkluderende for befolkningen.

2.5. Byerne påvirker og påvirkes af klimaændringer og andre miljømæssige udfordringer og spiller en central rolle med hensyn til at fremskynde omstillingen til ren energi

Storbyer og andre byområder bidrager med ca. 45 % af de globale drivhusgasemissioner⁴². De påvirkes uforholdsmæssigt meget af de negative virkninger af klimarelaterede farer, som forværres af samspillet med andre drivkræfter såsom dårlig luft- og vandkvalitet, utilstrækkelig arealbefæstelse og andre forhold. Ekstrem varme er en anden stor fare, der især rammer byer og forårsager en varmeøeffekt, hvor byområder bliver betydeligt varmere end de omkringliggende områder. I EU truer oversvømmelser ca. 10,6 % af byområderne⁴³. Byernes nærhed til husholdninger, virksomheder og lokalsamfund gør dem til nøglepartnere for at opnå et rent, sikkert og økonomisk overkommeligt energisystem. Sammen med regionerne skal de gennemføre op til 70 % af de emissionsbegrænsende foranstaltninger og levere 50 % af de offentlige investeringer og 30 % af de offentlige udgifter⁴⁴. Byerne former energiomstillingen gennem deres beslutninger om fysisk planlægning, tilladelser, bæredygtige offentlige indkøb og investeringer. Desuden står de europæiske byer over for en stigende risiko for naturbrande på grund af ændringer i klimaet, men også som følge af voksende grænseflader mellem naturområder og byer⁴⁵, hvilket kræver øget beredskab og koordinerede modforanstaltninger.

EU har til hensigt yderligere at anerkende den grundlæggende rolle, som lokale og regionale aktører spiller i udviklingen og gennemførelsen af stedbaserede foranstaltninger, der bidrager til at øge EU's beredskab og modstandsdygtighed i forhold til klimainsats, miljø samt ren og økonomisk overkommelig energi. Når EU udvikler sine politikker, anerkender Unionen decentraliserede energisystemer som strategiske aktiver, og det vil derfor overveje støtte til distribueret vedvarende energi, energieffektivitets- og -lagringsaktiver, lokale energiselskaber,

⁴² Crippa, M., Guizzardi, D., Ciarlantini, S., Pagani, F., Banja, M., Muntean, M. og Pisoni, E.: EDGAR_GHG_by_settlement_2025, datasæt, https://edgar.jrc.ec.europa.eu/edgar_smod, 2025.

⁴³ Rapport fra Det Europæiske Miljøagentur (14/2023) – Urban adaptation in Europe.

⁴⁴ Regionernes og byernes tilstand – EU's årsrapport 2024, Regionsudvalget.

⁴⁵ Grænseflader mellem naturområder og byer er områder, hvor menneskelig bebyggelse møder eller blander sig med naturområders vegetation, hvorfor disse områder ofte er udsat for en øget risiko for naturbrande.

intelligente net og borgerstyrede energifællesskaber. Incitamenter til opførelse af fjernvarmenet vil blive fremmet.

Den igangværende midtvejsevaluering af samhørighedspolitikken giver medlemsstaterne mulighed for at omprioritere finansiering for at tage fat på udfordringer i forbindelse med vandresiliens, navnlig gennem digitaliserede systemer og naturbaserede løsninger, samt energiomstillingen, såsom distributionsnet, samkøringsforbindelser og transmissionsinfrastruktur.

Ved udformningen af deres sociale klimaplaner samt de fremtidige nationale og regionale partnerskabsplaner opfordres medlemsstaterne til fortsat at afsætte midler til miljø- og klimainvesteringer samt energirelaterede investeringer, samtidig med at det sikres, at disse er udformet til at være modstandsdygtige over for fremtidige klimarisici og til at støtte lokale løsninger såsom kollektive varme- og kølesystemer samt investeringer i energieffektivitet og dekarbonisering.

Med hensyn til miljøet bør medlemsstaterne sikre, at de lokale myndigheder gennemfører alle nødvendige foranstaltninger vedrørende cirkulær økonomi, affaldshåndtering og genbrug/genanvendelse som fastsat i EU's lovgivning om affald og cirkulær økonomi samt foranstaltninger vedrørende luftkvalitet i overensstemmelse med det reviderede direktiv om luftkvalitet og vedrørende støj, beskyttelse og forbedring af bynaturen og trækronedækning som følge af naturgenopretningsforordningen og forbedring af vandresiliens i byer i overensstemmelse med strategien for vandresiliens.

2.6. Byerne giver bedre adgang til transport

Der er en tendens til, at der i byer er bedre adgang til offentlig transport end i andre områder, hvilket letter vare-, menneske- og vidensstrømme og øger produktiviteten. Den tætte koncentration af mennesker og aktiviteter gør det mere effektivt at tilbyde offentlig transport i byerne, men selvsamme koncentration kan føre til høje niveauer af trængsel. På trods af forbedringer af luftkvaliteten overstiger forureningsniveauerne stadig EU's tærskler i flere byer⁴⁶.

EU's politik for mobilitet prioriterer overgangen til bæredygtige, sikre, tilgængelige, inkluderende, økonomisk overkommelige, modstandsdygtige og intelligente mobilitetssystemer i byerne⁴⁷. Fokus er på udvikling, modernisering, dekarbonisering og elektrificering af (offentlige) transportmidler i byer og bynære områder⁴⁸, aktiv mobilitet (cykling og gang) samt delte mobilitetsmidler og -tjenester. Der lægges vægt på integreret planlægning, fremme af problemfri multimodale transportforbindelser, forbedring af trafiksikkerheden, styrkelse af bæredygtig bylogistik samt reduktion af trængsel og dermed af forurening og emissioner i byerne for også at opnå målet om klimaneutrale og intelligente byer. EU's politik bidrager også til at bekæmpe transportfattigdom, herunder i landdistrikter, til bedre at integrere bylogistik i planlægningen af bæredygtig bymobilitet og til at styrke forbindelsen mellem bymobilitet og turisme. Medlemsstaterne opfordres også til at anvende deres sociale klimaplaner til foranstaltninger, der bekæmper transportfattigdom, såsom investeringer i offentlig transport, aktiv mobilitet og delt mobilitet.

⁴⁶ Udledningerne af luftforurening er faldet i de sidste to årtier, hvilket har resulteret i bedre luftkvalitet. Mellem 2005 og 2022 faldt antallet af dødsfald i EU, der kan tilskrives fine partikler (PM_{2,5}), med 45 %, hvilket bragte EU tættere på at nå det reduktionsmål på 55 %, der er fastsat i handlingsplanen for nulforurening for 2030.

⁴⁷ COM(2021) 811 final.

⁴⁸ Herunder udvikling af bedre og mere økonomisk overkommelige transportforbindelser mellem byer og deres ikkebymæssige omgivelser.

Kernen i EU's politiske indsats er 431 byknudepunkter⁴⁹, der betragtes som nøgleelementer i et velfungerende transeuropæisk transportnet (TEN-T). De berørte byer opfordres til at udarbejde planer for bæredygtig bytrafik for deres funktionelle byområder, indsamle data, etablere opladnings- og optankningsinfrastruktur for bæredygtige alternative brændstoffer samt udvikle multimodale passagerknudepunkter og godsterminaler. Medlemsstaterne skal udarbejde nationale programmer til støtte for byområder i denne indsats. Europa-Kommissionen støtter medlemsstaterne i denne opgave og tilbyder vejledning, vidensdeling og netværksmuligheder for at imødegå mobilitetsudfordringen.

Med udgangspunkt i TEN-T fastsættes i den nyligt lancerede plan for højhastighedsjernbaner ambitionen om at halvere varigheden af mange populære jernbanerejser mellem hovedstæder og større byknudepunkter i hele Europa i forhold til i dag. Planen har til formål at etablere et velfungerende og hurtigere højhastighedsjernbanenet inden 2040 og fremme intermodal transport gennem byforbindelser.

Desuden omfatter de centrale områder for EU's politiske indsats spørgsmålene om at forbedre synergierne mellem mobilitet i byerne, boligpolitik og fysisk planlægning, at udnytte potentialet i transportinnovation og digitalisering, herunder kunstig intelligens, samt at fortsætte forbedringen af trafiksikkerheden i byerne⁵⁰. I EU's trafiksikkerhedspolitiske ramme for 2021-2030, som udpeger centrale prioriterede områder og adresserer de vigtigste risikofaktorer, er der særlig vægt på bløde trafikanter såsom fodgængere, cyklister og motorcyklister, som er mest udsatte i byområder.

Samhørighedspolitikken yder betydelig støtte til transport, idet der er planlagt investeringer til en værdi af mere end 59 mia. EUR i programmeringsperioden 2021-2027⁵¹. Desuden gør den igangværende midtvejsevaluering af samhørighedspolitikken det muligt for medlemsstaterne at omfordele ressourcer til opladningsnet.

Den samlede støtte fra genopretnings- og resiliensfaciliteten til bæredygtig transport og bymobilitet beløber sig til mere end 26 mia. EUR⁵². De støttede investeringer dækker flere områder såsom metro- og sporvognsudvidelser, cykelstier og infrastruktur. Disse investeringer forbedrer mærkbart byernes konkurrenceevne og tiltrækningskraft og sikrer, at de fortsat er drivkræfter for økonomisk vækst og innovation.

2.7. EU's byer og den internationale kontekst

Byerne spiller en vigtig rolle i det internationale samarbejde. Det globale handelslandskab er midt i en radikal forandring. Der sker en acceleration i den globale økonomiske og geopolitiske fragmentering, især med fremkomsten af nye protektionistiske handelspolitikker. Byerne skal være i stand til at tilpasse sig disse ændringer for at forblive konkurrencedygtige, og de bør diversificere deres økonomier, f.eks. ved at mindske deres afhængighed af en enkelt industri eller handelspartner.

⁴⁹ Forordning (EU) 2023/1804 indeholder følgende definition: Et byområde, hvor transportinfrastrukturen i det transeuropæiske transportnet, som f.eks. havne, herunder passagerterminaler, lufthavne, banegårde, logistiske platforme og godsterminaler i og omkring et byområde, er forbundet med andre dele af denne infrastruktur og med infrastrukturen for regional og lokal trafik.

⁵⁰ Som led i sin strategi for anvendelse af kunstig intelligens vil Kommissionen iværksætte initiativet Autonomous Drive Ambition Cities for at fremskynde udrulningen af operationelle tjenester i samarbejde med europæiske udbydere. COM(2025) 723 final.

⁵¹ https://cohesiondata.ec.europa.eu/cohesion_overview/21-27.

⁵² Baseret på bilag VI til forordning (EU) 2021/241 om genopretnings- og resiliensfaciliteten. Bytransportinfrastruktur, rullende materiel til offentlig transport (f.eks. sporvogne, metro og busser) og cykelinfrastruktur.

EU anerkender værdien af **internationalt samarbejde** mellem byer, også mere generelt som et middel til at øge den gensidige forståelse. EU er fortsat engageret i en bypolitik, der er i overensstemmelse med globale rammer, og som aktivt bidrager til gennemførelsen af de bæredygtige udviklingsmål i FN's 2030-dagsorden og FN's nye dagsorden for byerne. EU vil fortsat støtte gennemførelsen af den FN-godkendte bydefinition kaldet "urbaniseringsgraden". Ved at deltage i platforme som World Urban Forum og G7-byudviklingsministrenes møder kan EU spille en central rolle i udformningen af den internationale bypolitik. Internationalt samarbejde giver EU's byer betydelige fordele. Programmer som URBACT muliggør samarbejde med byer i EU-kandidatlande, herunder Ukraine, hvilket muliggør videnudveksling og kapacitetsopbygning inden for byforvaltning, planlægning og lokaludvikling styret af lokalsamfundet. Programmet for internationalt bysamarbejde og regionalt samarbejde (IURC)⁵³ og den globale Urban Transitions Mission⁵⁴ forbinder EU's byer med modparter i Latinamerika, Asien, Afrika og Nordamerika og fremmer samarbejdet om fælles udfordringer såsom mobilitet i byerne, energiomstilling, cirkulær økonomi og klimatilpasning. Som fremhævet i den strategiske dagsorden mellem EU og Indien⁵⁵ tager EU og Indien i øjeblikket vigtige skridt til at uddybe samarbejdet om bæredygtig urbanisering gennem eksisterende partnerskaber med fokus på byer. Byerne i EU nyder godt af internationale initiativer, som f.eks. det WHO-ledede globale netværk af ældrevenlige byer, der er med til at forbedre ældres deltagelse i samfundslivet og fremmer sund og aktiv aldring. Bestrebelse på at fremme internationalt samarbejde suppleres af mangeårige initiativer, som giver EU's eksterne forbindelser en mellemfolkelig dimension og støtter fælles tiltag mellem lokale forvaltninger, såsom den globale borgmesterpagt, hvor EU's lederskab styrker det globale bydiplomati og samarbejdet på flere niveauer.

I betragtning af den accelererende urbanisering på globalt plan vil fremme af samarbejde på flere niveauer og på tværs af grænser, herunder med kandidatlande, sikre, at byerne fungerer som både lokale centre for omstilling og globale partnere for fremme af bæredygtig og inklusiv udvikling. EU og dets medlemsstater yder betydelig støtte til byudvikling og infrastruktur, samarbejde med regionale og lokale myndigheder i partnerlande om politiske foranstaltninger for bæredygtig udvikling under Global Gateway og Den Europæiske Fond for Bæredygtig Udvikling Plus (EFSD+) og søger at forbedre deres adgang til international finansiering. Lokale myndigheder er vigtige aktører i instrumentet for naboskab, udviklingssamarbejde og internationalt samarbejde, hvilket også afspejles i Global Gateway-strategien. De håndterer hverdagens udfordringer på lokalt niveau, og deres inddragelse er afgørende for at forstå detaljerne i den kontekst, hvor Global Gateway implementeres. På længere sigt kan EU's byer desuden få en større rolle i fastlæggelsen af partnerskabsprioriteter på områder, hvor byerne generelt har et betydeligt ansvar og kan fremme samarbejde om forvaltning på flere niveauer. I betragtning af behovene for investering i byinfrastruktur og innovativ byforvaltning udgør byer i partnerlande også kommercielle muligheder for europæiske byer og bredere EU-aktører.

⁵³ IURC er et EU-finansieret program, der gennemføres i fællesskab af Tjenesten for Udenrigspolitiske Instrumenter og Kommissionens Generaldirektorat for Regionalpolitik og Bypolitik og støtter byer og regioner fra ligesindede lande med lignende udfordringer.

⁵⁴ Urban Transitions Mission under Mission Innovation støtter en gruppe på over 100 byer fra 45 lande i retning af en klimaneutral, modstandsdygtig og menneskecentreret fremtid.

⁵⁵ Fælles meddelelse til Europa-Parlamentet og Rådet om en ny strategisk dagsorden for EU og Indien. JOIN(2025) 50 final.

2.8. Gennemførelse af EU-lovgivning

De lokale og regionale myndigheder gennemfører og anvender ca. 70 % af EU-lovgivningen⁵⁶, hvilket gør dem til nøgleaktører i opfyldelsen af EU's politiske mål⁵⁷. For at opfylde EU's mål og målsætninger er det afgørende at sætte byerne i stand til at gennemføre EU-lovgivningen effektivt og hensigtsmæssigt. Byer er også afgørende for de demokratiske systemer på grund af deres nærhed til borgerne og deres direkte ansvar for leveringen af essentielle tjenester. EU's politikker udarbejdes allerede i tæt samråd med relevante interessenter ved hjælp af forskellige mekanismer såsom offentlige høringer, ekspertgrupper og territoriale vurderinger. Det Europæiske Regionsudvalg og dets netværk af regionale knudepunkter⁵⁸ har også givet værdifulde bidrag fra lokale og regionale medlemmer om flaskehalse i gennemførelsen. På trods af disse bestræbelser rapporterer byerne stadig om vanskeligheder med at gennemføre EU-reglerne. De beretter ofte, at de ikke er blevet tilstrækkeligt informeret om udarbejdelsen af relevant lovgivning, hvilket understreger behovet for et mere inkluderende og effektivt engagement på forskellige forvaltningsniveauer for at sikre, at politikkerne både er praktiske og imødekommer lokale behov⁵⁹.

I erkendelse af kompleksiteten i byforvaltning og de mange forskellige kompetencer og aktører, der er involveret, blev EU-dagsordenen for byerne lanceret i 2016 som en mellemstatslig samarbejdsproces for bedre at integrere byer i udformningen og gennemførelsen af både EU's politikker og nationale politikker. Den har til formål at forbedre regulering, finansiering og videndeling for europæiske byer. EU-dagsordenen for byerne har oprettet 20 tematiske partnerskaber om emner, som er vigtige for byer, inddraget omkring 350 partnere, der repræsenterer alle forvaltningsniveauer (herunder mere end 100 byer, medlemsstater, NGO'er og EU-organer), og foreslået mere end 150 foranstaltninger til dato. Denne innovative forvaltningsmetode på flere niveauer er blevet anerkendt som et af de vigtigste resultater af EU-dagsordenen for byerne⁶⁰. Mens EU-dagsordenen for byerne er et mellemstatsligt initiativ, der samler aktører fra alle forvaltningsniveauer (lokalt, regionalt, nationalt og EU), vil EU's dagsorden for byer styrke EU's tilgang til bæredygtig byudvikling med fokus på at støtte gennemførelsen af EU's politiske prioriteter på lokalt niveau. EU's dagsorden for byer vil styrke koordineringen og synergiene med EU-dagsordenen for byerne, lette gennemførelsen af dens foranstaltninger og bygge videre på dens resultater.

3. BYER OG EU-STØTTE

3.1. Nuværende EU-støtte til byer

Selv om bypolitikker fortsat er medlemsstaternes ansvar, har EU gennem mange af sine politiske redskaber ydet en bred vifte af støtte til byer og byområder. Samhørighedspolitikken programmer yder den mest betydningsfulde støtte til territorial udvikling, selv om der også er yderligere bistand til rådighed gennem flere sektorpolitikker.

⁵⁶ Europa-Parlamentets beslutning af 24. juni 2021 om målrettet EU-regulering samt nærheds- og proportionalitetsprincippet – rapport om bedre lovgivning for 2017, 2018 og 2019 (2020/2262(INI)).

⁵⁷ F.eks. inden for områderne det byggede miljø, energi, industri, mobilitet, digital konnektivitet, klimaændringer, et nulforureningsmiljø, tab af biodiversitet og den cirkulære økonomi.

⁵⁸ Det Europæiske Regionsudvalgs netværk af regionale knudepunkter.

⁵⁹ Byer – ny politikdagsorden – Opfordring til indsendelse af dokumentation 2025.

⁶⁰ Vurderingsundersøgelse af EU-dagsordenen for byerne (2019).

Samhørighedspolitikken har en stærk bymæssig dimension, og støtten til bæredygtig byudvikling er blevet styrket i 2021-2027 med en øget obligatorisk tildeling på 8 % fra EFRU til byerne for at sætte dem i stand til at spille en aktiv rolle i udformningen og gennemførelsen af politiske tiltag, der er skræddersyet til deres lokale udfordringer. Som følge heraf er byerne **direkte ansvarlige for at udforme og gennemføre strategier for bæredygtig byudvikling, og de modtager over 24 mia. EUR** under samhørighedspolitikken programmer til dette formål. Derudover **investerer fondene under samhørighedspolitikken samlet set mere end 100 mia. EUR i byerne**⁶¹. Denne støtte gør det muligt for både medlemsstater og lokale myndigheder at udvikle innovative løsninger på miljømæssige, sociale og økonomiske udfordringer.

For eksempel er Finlands strategi for bæredygtig byudvikling baseret på aftaler mellem staten og 19 byer med en fælles ambition om at styrke innovationsøkosystemerne. Disse langsigtede kontrakter fastlægger fælles prioriteter for tildeling af offentlige og private midler til innovationsdrevne byspecifikke økosystemer. De fremmer målrettede investeringer i sektorer som cleantech, sundhed og digitalisering, der knytter byernes konkurrenceevne til bæredygtig udvikling og fungerer som en strategisk ramme for byvækst, der balancerer lokale initiativer med national koordinering.

I **Italien** forfølges bæredygtig byudvikling gennem regionale programmer og det nationale program "Metro Plus Southern Medium-sized Cities 2021-2027". Dette program bygger videre på sin forgængers succes (gennemført i 2014-2020) ved at fokusere på digitalisering, bæredygtighed og social inklusion. I henhold til forvaltningsmodellen er ansvaret uddelegeret til 14 storbyer, der fungerer som formidlende organer, og som 39 mellemstore sydlige byer har sluttet sig til som modtagere af sociale innovationsprojekter.

I **Portugal** støtter gennemførelsen af bæredygtig byudvikling integrerede strategier for funktionelle områder, og den stimulerer en afbalanceret byudvikling gennem interkommunalt samarbejde og forbindelser mellem by og land. Disse strategier er tværsektorielle og kombinerer forskellige former for investeringer afhængigt af de specifikke behov på regionalt og lokalt plan såsom støtte til innovation og konkurrenceevne, digitalisering, energieffektivitet, VE-fællesskaber, klimaindsats, bæredygtig affaldshåndtering og vandforvaltning, biodiversitet, mobilitet, byfornyelse, kultur og turisme.

Det europæiske initiativ for byområder og URBACT

Det europæiske initiativ for byområder og URBACT er to flagskibsinstrumenter under EU's samhørighedspolitiske ramme for 2021-2027, der yder direkte støtte til byer.

Det europæiske initiativ for byområder har et budget på 395 mio. EUR (i løbende priser) fra EFRU i programmeringsperioden 2021-2027. Det spiller en central rolle med hensyn til at støtte byer i hele Europa ved at stille finansielle ressourcer til rådighed til innovation, teknisk bistand og udveksling af viden med henblik på at tackle bymæssige udfordringer. På denne måde hjælper det europæiske initiativ for byområder byer med effektivt at omsætte EU's politiske prioriteter til håndgribelige og lokalt drevne tiltag.

Dertil kommer, at URBACT har et samlet budget på 110 mio. EUR⁶² (i løbende priser), herunder 79,7 mio. EUR fra EFRU, for programmeringsperioden 2021-2027. Det støtter byernes kapacitet inden for strategisk byplanlægning og deltagerorienteret forvaltning gennem

⁶¹ Beløbet på over 100 mia. EUR omfatter den andel på over 24 mia. EUR, der gennemføres direkte af byerne gennem strategier for bæredygtig byudvikling.

⁶² URBACT-programmet modtager finansiering fra EFRU-, NDICI- og IPA-fondene, som suppleres af nationale bidrag.

en særlig metode med "samarbejdsnetværk" baseret på tematiske bymæssige udfordringer. Begge instrumenter bidrager i fællesskab til et mere sammenhængende og samarbejdsbaseret bypolitisk landskab i hele Europa.

Midtvejsevalueringen af samhørighedspolitikken og byerne

Desuden kan byerne også drage fordel af **midtvejsevalueringen af EU's samhørighedspolitik**. Denne evaluering identificerer nye prioriteter og giver medlemsstaterne betydelig fleksibilitet og incitamenter, som også kan komme byer og andre bymyndigheder til gode.

Der er f.eks. mulighed for at afhjælpe investeringskløften i **billige boliger** via øget finansiering under samhørighedspolitikken og særlige finansielle instrumenter, der kombinerer EU-tilskud med finansiering. Der tilskyndes også til investeringer for at yde støtte til **energiomstillingen** samt **vandresiliens**. Byer kan også drage fordel af foranstaltninger til at forstærke Europas **konkurrenceevne**, styrke **forsvaret** og støtte **østlige grænseregioner**. Medlemsstaterne kan også anvende Den Europæiske Socialfond+ til at yde støtte til udvikling af kompetencer inden for civilt beredskab, forsvarsindustrien og cybersikkerhed.

Som led i midtvejsevalueringen er det muligt at styrke det europæiske initiativ for byområder ved at give medlemsstaterne mulighed for at overføre midler fra Den Europæiske Fond for Regionaludvikling (EFRU) til initiativet. Derudover indførte midtvejsevalueringen et Seal of Excellence for det europæiske initiativ for byområder, som giver projekter, der opfylder høje kvalitetskriterier, men som falder uden for de tilgængelige midler, mulighed for at få adgang til støtte gennem de almindelige samhørighedspolitiske programmer.

Genopretnings- og resiliensfaciliteten og byerne

Genopretnings- og resiliensfaciliteten har været en banebrydende faktor i Europas reaktion på virkningerne af covid-19-pandemien, og den har bidraget til at sætte skub i genopretningen og styrke Europas og europæiske byers modstandsdygtighed. Flere analyser⁶³ viser, at genopretnings- og resiliensfaciliteten har ydet betydelig støtte til byer og storby- og byområder, hvilket har udmøntet sig i håndgribelige fordele for deres indbyggere og virksomheder, navnlig med hensyn til den grønne og den digitale omstilling.

Støtte fra EIB

Den Europæiske Investeringsbank spiller også en central rolle i at støtte byer i hele EU med både finansielle og rådgivende tjenester. Siden 2021 har den ydet over 80 mia. EUR i ny finansiering til byer til strategiske investeringer såsom bæredygtig bytransport, billige boliger, dekarbonisering af fjernvarme, energieffektivitet og cirkulær økonomi. EIB's rådgivningstjenester yder skræddersyet teknisk og finansiell rådgivning med støtte fra Europa-Kommissionen. For at støtte byerne som vigtige katalysatorer for private investeringer hjælper den dem med at udvikle og anvende finansielle instrumenter, der kombinerer EU-finansiering med privat finansiering.

Andre eksempler på EU-initiativer til støtte for byer

I løbet af de seneste år har Europa-Kommissionen iværksat mere end 50 initiativer og instrumenter for at hjælpe de lokale myndigheder med deres omstillingsbestræbelser og lette gennemførelsen af EU's politikker på lokalt niveau. Disse initiativer omfatter flere onlineplatforme, der skal styrke byernes kapacitet, viden og adgang til finansiering, samt forskellige priser og anerkendelsesordninger inden for områder som bæredygtighed, innovation

⁶³ COM(2025) 637 final, COM(2024) 82 final.

og tilgængelighed for at fejre og tilskynde til topkvalitet i byudvikling. De fleste initiativer yder støtte, rådgivningstjenester og kapacitetsopbygning, så byerne kan deltage aktivt i de europæiske bestræbelser på at opnå bæredygtige omstillinger.

En række igangværende EU-initiativer fremmer og støtter udviklingen af sektorstrategier (f.eks. planer, aftaler og kontrakter) og opfordrer byerne til at indgå politiske forpligtelser, der kan styre overgangen til bæredygtighed. Blandt de vigtigste eksempler kan nævnes (se EU's [Cities Portal – Regional- og bypolitik – Europa-Kommissionen](#) for en fuldstændig oversigt):

EU's borgmesterpagt om klima og energi er et veletableret initiativ støttet af EU's klima- og energipolitikker, der giver alle EU's kommuner en platform til at nå EU's klima- og energimål. Den udgør en videnskabeligt baseret metodologisk ramme for vurdering af emissioner og sårbarheder samt for udvikling af integrerede handlingsplaner for bæredygtig energi og klima med henblik på at imødegå dem. Denne ramme gennemføres gennem en tilgang på flere niveauer. De nationale og regionale myndigheder anvender et valideret format til at koordinere klimainsatsen på lokalt plan og indsamle de data og oplysninger, der er nødvendige for at udvikle deres egne politikker og tildele finansiering. EU's borgmesterpagt udgør kernen i den globale borgmesterpagt.

EU fremmer gennem Horisont Europa-programmet to EU-missioner for at tackle klimaudfordringer i byerne: **klimaneutrale og intelligente byer og tilpasning til klimaændringer**. Førstnævnte omfatter 100 byer i EU, der arbejder hen imod klimaneutralitet senest i 2030 gennem klimabykontrakter, det vil sige omfattende planer, der er udarbejdet i fællesskab med borgere og interessenter, og som omfatter energi, bygninger, transport og affald og er understøttet af investeringsstrategier. Disse byer fungerer også som innovationsknudepunkter, der kan inspirere alle europæiske byer til at opnå klimaneutralitet senest i 2050. Sidstnævnte støtter over 300 lokale og regionale myndigheder med klimadata og videnskabelig modellering med henblik på at foretage stedbaserede risikovurderinger og udvikle innovative løsninger. Denne tilgang styrker modstandsdygtigheden, fremmer tværsektoriel planlægning og sikrer, at lokale foranstaltninger er i overensstemmelse med bredere regionale og nationale strategier. De to missioner arbejder tæt sammen.

Den Europæiske Kulturhovedstad er et EU-flagskibsinitiativ, der støttes af programmet Et Kreativt Europa. Hvert år udpeger initiativet en eller flere byer til at være vært for en etårig fejring af kulturen med det formål at fremhæve Europas kulturelle mangfoldighed, fremme en fælles følelse af at høre til og styrke den langsigtede kulturelle, sociale og økonomiske udvikling.

Den brede vifte af EU-initiativer, der støtter byer, fremhæver den betydning, som EU tillægger byspørgsmål. Samtidig **gør det store udvalg af tilgængelige værktøjer det ofte vanskeligt for byerne at navigere i mulighederne**. Nogle værktøjer overlapper med andre tematiske områder, der får stor opmærksomhed (f.eks. klima, energi og miljø), og tilbyder derfor naturlige synergier, mens andre tematiske områder fortsat er mindre dækket (f.eks. lige adgang og social inklusion). Fragmenteringen af EU's initiativer og værktøjer med forskellige ansøgnings- og evalueringsprocedurer samt forskellige krav til handlingsplaner og rapportering skaber en byrde for byerne. Samtidig skal støtten til pilotforsøg med innovative løsninger følges op af bestræbelser på at lette gennemførelsen, udbredelsen og den tilhørende tekniske bistand i større skala. Denne **fragmentering er en særlig udfordring for små og mellemstore byer**, da de har færre ressourcer og mindre administrativ kapacitet til at blive involveret i EU-initiativer og opskaleringsprojekter.

3.2. Behovet for yderligere støtte til byerne

Byer skal balancere flere sektorpolitiske mål og forpligtelser, hvilket understreger behovet for integrerede tilgange.

For at håndtere disse udfordringer har byer, især små og mellemstore byer, brug for administrativ kapacitet samt adgang til ekspertise og viden. Tilvejebringelse af **skræddersyet teknisk bistand**, der er målrettet udformning og gennemførelse af strategier, finansiel strukturering af strategiske investeringer, sektordialoger, procedurer, metoder, reformer samt udarbejdelse og gennemførelse af konkrete investeringsprojekter og udbudstiltag, kan hjælpe byerne.

Byer og byområder i EU oplever **økonomiske begrænsninger** og er under pres for at begrænse væksten i nettoudgifterne. Samtidig har de et stigende behov for finansiering for at kunne gennemføre politiske prioriteter. For at imødegå disse udfordringer anfører de følgende behov⁶⁴: (i) tilgængelighed til og forenkling af EU-finansieringsstrømme, (ii) harmonisering af kriterier og (iii) et skift fra projektbaseret finansiering til porteføljetilgange og integrerede tilgange til finansiering gennem langsigtet strategisk planlægning. Innovative finansieringsmodeller, der inddrager den private og offentlige sektor, bidrager til at mobilisere yderligere investeringer og minimere risici. Byerne har fremhævet fordelene ved EU's støtteinstrumenter og -værktøjer, der anvender **systemiske tilgange til strategier og finansiering, såsom integrerede territoriale investeringer under samhørighedspolitikken**. Multisektorale investeringsplaner for byområder fremmer en gennemgribende strukturel omstilling og samler alle investeringsbehov under én samlet plan.

Fremover vil byerne blive opfordret til at anvende integrerede "missionstilgange", der samlet tackler flere udfordringer – f.eks. boliger, transport, energi, klima og miljø – i overensstemmelse med målene om dekarbonisering og bredere miljømæssig bæredygtighed, inklusion og livskvalitet, samtidig med at sikkerhed, tryghed og den overordnede modstandsdygtighed styrkes. Tilgangen bør være inkluderende. En integreret tilgang som den, der er vedtaget i borgmesterpagten, kan tjene som indgang for byer af alle størrelser og forbinde byernes interesser under ét politisk engagement.

Byers erfaringer har påvist **værdien af at kombinere EU-tilskud med finansiering fra finansieringsinstitutioner** såsom Den Europæiske Investeringsbank, Den Europæiske Bank for Genopbygning og Udvikling, Europarådets Udviklingsbank og nationale erhvervsfremmende banker samt ved at anvende finansielle instrumenter til at oprette revolverende fonde. Dette er særlig relevant i en kontekst, hvor byer har voksende behov, mange prioriteter og knappe offentlige ressourcer. For at opfylde deres betydelige investeringsbehov bør byerne udvide brugen af innovative finansieringsmekanismer og offentlig-private partnerskaber. Byerne har brug for yderligere støtte til at opbygge deres finansieringstekniske kapacitet og ekspertise og optimere deres evne til at generere yderligere indtægter, navnlig gennem forbedret kapitalforvaltning. Endelig er det en succesfaktor at matche byer med private investorer, hvorfor byer har brug for rådgivningsstøtte og lettere adgang til finansieringsinstitutioner. Med henblik herpå fungerer Smart Cities Marketplace-tilgangen⁶⁵ og Climate City Capital Hub⁶⁶ under missionen om klimaneutrale og intelligente byer sammen med den supplerende støtte fra EIB, som nævnt ovenfor, som modeller, der skal opskaleres.

⁶⁴ The impact of EU climate and energy initiatives on cities' climate transition, Det Europæiske Regionsudvalg, 2023, <https://data.europa.eu/doi/10.2863/428101>.

⁶⁵ Smart Cities Marketplace.

⁶⁶ I 2024 lancerede EIB en långivningsramme på 2 mia. EUR inden for rammerne af missionen om klimaneutrale og intelligente byer.

Når der ydes støtte til byer, er politikkoherens og tilpasning af mål, metoder og finansiering på tværs af forskellige forvaltningsniveauer afgørende. Flere eksisterende EU-initiativer anvender fælles metodiske rammer⁶⁷ som en del af deres støtte, som fremtidig EU-støtte til byer kan bygge videre på.

For at støtte byerne mere effektivt, **kræves der en omfattende støttestruktur** til at bistå dem med strategisk planlægning, kapacitets- og vidensopbygning samt gennemførelse af politikker til at håndtere mange forskellige udfordringer. Når en sådan struktur oprettes, er det **nødvendigt at konsolidere eksisterende EU-initiativer og støtteværktøjer trinvis**, samtidig med at der fremmes klarere kommunikation og koordinering på tværs af politikområder.

4. EN VISION OG VEJEN FREM

4.1. En vision – blomstrende, levende, velstående og inkluderende byer

Byer i hele Europa er velstående, inkluderende og gode at bo i. De tilbyder et højt niveau af digital konnektivitet og muligheder for mennesker i alle generationer, idet der tages hensyn til demografiske ændringer, og for at virksomheder kan trives, hvilket fremmer konkurrenceevne, innovation og vækst.

Beskæftigelse af høj kvalitet og adgang til økonomisk overkommelige, bæredygtige og anstændige boliger for alle samt lige og let adgang til tjenester er afgørende for blomstrende byer. Det nye europæiske Bauhaus-initiativs principper og værdier er indarbejdet i den inkluderende, bæredygtige og kvalitetsprægede omstilling af bygninger og bymiljøet i hele Europa.

Der er muligheder for uddannelse og kompetenceudvikling af høj kvalitet samt støtte til tiltrækning af talenter og integration af migranter i byer over hele Europa. Byernes tiltrækningskraft – også som bæredygtige turistdestinationer med levende kulturelle aktiviteter, samtidig med at kulturarven bevares – er afgørende for deres velstand.

Sikkerhed, tryghed, inklusion og respekt for de grundlæggende rettigheder er af afgørende betydning for byer i hele Europa. Intelligente, bæredygtige og økonomisk overkommelige byer, der tilbyder inkluderende mobilitetsløsninger, understøtter forbedret livskvalitet for folk. Komplementære interaktioner fremmes med nærliggende landdistrikter, så der skabes et afbalanceret forhold mellem by- og landområder.

Energieffektivitet, lokalt produceret vedvarende energi, forbedrede naturlige økosystemer og fremskridt hen imod klimaneutralitet fremmer et sundt levemiljø og opbygger modstandsdygtighed over for virkningerne af klimaændringer, hvilket beskytter byernes økonomier og menneskers trivsel.

Fremme af borgerinddragelse og demokratisk deltagelse på byniveau, hvor borgerne ofte engagerer sig mest aktivt med myndighederne, er af afgørende betydning⁶⁸. Politikudformning er baseret på relevante og ajourførte data og leverer resultater, der er offentligt hørte og accepterede samt skræddersyet til de lokale behov. Afgørelser afstemmes med bredere EU-mål

⁶⁷ F.eks. samhörighedspolitikens strategier for bæredygtig byudvikling, de metodiske rammer, der er udviklet af borgmesterpagten og missionerne om byer og tilpasning, planerne for bæredygtig bytrafik samt aftalen om grønne byer.

⁶⁸ Det europæiske demokratiskjold, som Kommissionen har fremlagt, tilskynder borgernes engagement og demokratisk deltagelse på alle niveauer.

og -initiativer – såsom konkurrenceevnekompasset – og med det nye Leipzigcharter samt internationale rammer såsom De Forenede Nationers 2030-dagsorden og FN's nye dagsorden for byerne.

EU's dagsorden for byer spiller en afgørende rolle med hensyn til at lette denne vision, yde støtte og sætte byerne i stand til at gennemføre integrerede, stedbaserede løsninger, så de fortsat kan udvikle sig som blomstrende og dynamiske steder, hvor alle kan lide at bo.

4.2. Vejen frem

4.2.1. Løbende dialog – byerne er nøglepartnere i EU's politikudformning

Et tæt samarbejde mellem de forskellige forvaltningsniveauer og på tværs af politikområder er afgørende for bedre at kunne opfylde EU's prioriteter på lokalt niveau og integrere byernes betragtninger i udformningen og gennemførelsen af EU's politikker og regler. Med henblik herpå vil Kommissionen bygge videre på eksisterende bedste praksis og anvende de instrumenter og metoder, der er skitseret i Kommissionens meddelelse om forenkling⁶⁹, som har til formål at strømline EU-lovgivningen, mindske den administrative byrde og øge effektiviteten af politikgennemførelsen. Kommissionen vil fortsat være tæt engageret i samarbejdet med byerne gennem en løbende dialog og specifikke initiativer.

- *Politisk dialog på højt plan*

Fra 2026 og med udgangspunkt i gennemførelsesdialogen med byer, som den ledende næstformand med ansvar for samhørighed og reformer afholdt i juni 2025, vil Kommissionen etablere regelmæssige dialoger med byer. **En årlig politisk dialog på højt plan** vil blive arrangeret med Kommissionen, så lokale ledere – og, hvor det er relevant, andre offentlige og private finansielle institutioner samt repræsentanter for erhvervslivet – med praktisk erfaring får mulighed for at bidrage til de politiske drøftelser. Denne direkte kontakt vil give adgang til sparringspartnere, der kan identificere flaskehalse og udfordringer på specifikke politikområder, afdække muligheder for forenkling og harmonisering og give oplysninger om nødvendige tilpasninger af EU's politikker og anbefalinger til målrettet støtte.

- *Teknisk dialog*

For at supplere drøftelserne på politisk niveau vil der også regelmæssigt blive afholdt **målrettede høringer på teknisk niveau** med fagfolk fra byerne og med deltagelse af relevante tjenestegrene i Kommissionen med fokus på at identificere god praksis og muligheder på tværs af tematiske politikområder med henblik på at mindske de administrative byrder. Forenklingsbestræbelser vil være centrale i denne proces. Målrettede høringer giver mulighed for at drøfte, hvordan værktøjer til territoriale vurderinger på alle niveauer kan forbedres, og for at inddrage storbyer og andre byområder, når national og EU-lovgivning udarbejdes og gennemføres.

- *Regelmæssig dialog med Det Europæiske Regionsudvalg og Europa-Parlamentet*

Disse møder vil blive suppleret af og beriget med drøftelser i andre tekniske formater, **regelmæssig dialog med Det Europæiske Regionsudvalg og Europa-Parlamentet**, input indsamlet af netværket af regional- og lokalpolitikere i EU, resultater af offentlige høringer, territoriale vurderinger, videnskapsaktiver, relevante organisationer og mellemstatslige samarbejdsstrukturer, herunder partnerskaber under EU-dagsordenen for byerne. Det arbejde, der udføres under EU-dagsordenen for byerne, vil give vigtige input til

⁶⁹ COM(2025) 47 final.

begge typer dialoger, især foranstaltninger, der har til formål at forbedre lovgivning og gennemførelsesprocesser.

- ***Cities Forum***

Derudover vil **Cities Forum** fortsat finde sted regelmæssigt, være vært for workshoper og politiske drøftelser samt muliggøre udveksling af løsninger, viden og muligheder til gavn for byernes interessenter og beslutningstagere.

- ***Rapport om de europæiske byers tilstand***

Desuden vil Kommissionen med regelmæssige mellemrum udarbejde **en rapport om de europæiske byers tilstand**. Rapporten vil understøtte en mere evidensbaseret udformning af bypolitik i EU. Næste rapport vil blive offentliggjort i 2026.

Inklusive forvaltningsprocesser såsom de løbende dialoger, der er foreslået ovenfor mellem Kommissionen og byerne, bør ikke kun finde sted på EU-plan, men også i medlemsstaterne gennem en veletableret struktureret dialog med byerne om alle centrale områder af national lovgivning og EU-lovgivning, både i forberedelses- og gennemførelsesfaserne. Behovet for denne type struktureret dialog og partnerskab på flere niveauer gælder også for planlægningen af investeringer og er et centralt element i udarbejdelsen og gennemførelsen af planerne for nationale og regionale partnerskaber i programmeringsperioden 2028-2034⁷⁰.

4.2.2. Forenkling og kapacitetsopbygning

Konsolideringen og forenklingen af byernes adgang til EU's støtteværktøjer er en løbende proces, der vil fortsætte frem til den næste flerårige finansielle ramme. Forenklings- og strømliningsindsatsen vil fortsætte for at konsolidere støttetilbuddet og harmonisere tildelinger og priser samt betingelser for støtteberettigelse og rapportering.

- ***Webportalen EU Cities***

Som det første skridt lancerede Kommissionen i dag **webportalen EU Cities**. Portalen vil give byerne forenklet adgang til al den EU-støtte, der er tilgængelig for dem. Den vil fungere som et kommunikationsværktøj og et forum, hvor interessenter kan finde oplysninger og interagere om aktiviteter, arrangementer, nyheder, politiske udviklinger og muligheder af relevans for byudvikling. Den vil give et overblik over og formidle oplysninger om de forskellige EU-initiativer, der støtter byer (afhængigt af tematiske områder, forberedelses- og gennemførelsescyklus osv.), og omdirigere brugerne til det relevante sted, hvor de kan finde detaljerede oplysninger.

Senere, i den næste flerårige finansielle ramme, vil Cities-webportalen blive et nøgleelement på Cities-plattformen og forblive dedikeret til kommunikation og formidling. Portalen vil udvikle sig, så den kan opfylde målet for Cities-plattformen om at konsolidere og lette adgangen til oplysninger om støtte til byer i det nye forenklede landskab, herunder, hvor det er relevant, brugen af kunstig intelligens.

- ***Det europæiske initiativ for byområder***

En Cities-helpdesk vil blive oprettet inden for rammerne af det europæiske initiativ for byområder. Ud over søgeværktøjet, der er tilgængeligt på Cities-webportalen, vil helpdesken

⁷⁰ Betragtning 22 og 24 i Europa-Parlamentets og Rådets forordning om oprettelse af Den Europæiske Fond for Økonomisk, Social og Territorial Samhørighed, Landbrug, Landdistrikter, Fiskeri, det Maritime Område, Velstand og Sikkerhed for perioden 2028-2034 og om ændring af forordning (EU) 2023/955 og forordning (EU, Euratom) 2024/2509.

hjælpe byerne med at identificere støtteværktøjer til byer på tværs af flere EU-initiativer og relaterede finansieringsmuligheder.

Den 4. indkaldelse af forslag til innovative foranstaltninger under det europæiske initiativ for byområder vil blive iværksat i begyndelsen af 2026. Den vil fokusere på at støtte mindre pilotprojekter, der har til formål at afprøve innovative løsninger på bymæssige udfordringer. Indkaldelsen vil være åben for byer af alle størrelser, men vil især være rettet mod små og mellemstore byer med begrænset innovationskapacitet. Den vil følge en bottom-up-tilgang, der giver bymyndighederne mulighed for at indsende forslag vedrørende ethvert tematisk område, der er i overensstemmelse med bytemaerne i EU's dagsorden for byer.

- *Platformen EU Cities*

Under den næste flerårige finansielle ramme foreslår Kommissionen at oprette **en fælles platform EU Cities** (se figur 3), der samler forskellige former for støtte såsom finansieringsinstrumenter, teknisk bistand, vidensressourcer og digitale værktøjer for at give forenklet adgang til EU-ressourcer, herunder fra EU-faciliteten.

Platformen vil være et sted, hvor byer af alle størrelser kan samarbejde med hinanden og med EU-niveauet. Platformen vil navnlig blive udformet med henblik på at tilbyde støtte i hele livscyklussen – fra analyse af behovene ved hjælp af de seneste tilgængelige data og værktøjer og kapacitetsopbygning gennem samarbejde og peerlæring til teknisk bistand i strategisk planlægning og projektudvikling. Denne oversigt, der udelukkende handler om byer, vil supplere de værktøjer, der foreslås som led i den næste flerårige finansielle ramme for at gøre det lettere for støttemodtagere at få adgang til EU-midler. I den forbindelse vil den fælles portal⁷¹ blive det fælles adgangspunkt for konsoliderede oplysninger om finansieringsmuligheder for projektansøgere.

Ved at bygge videre på de værdifulde erfaringer og rammer, der findes i mange byer, vil platformen støtte byerne og lette adgangen til fleksibel finansiering med udgangspunkt i integrerede byudviklingsplaner såsom samhørighedspolitikken strategier for bæredygtig byudvikling, klimabykontrakter under EU's mission om klimaneutrale og intelligente byer, handlingsplaner for bæredygtig energi og klima, planer for bæredygtig bytrafik, miljørammer⁷² og tilpasningsplaner.

Byer vil kunne få støtte inden for specifikke politikområder, men også til de operationelle udfordringer, de står over for. Platformen vil bestå af løbende initiativer og nye støttemuligheder for at imødekomme de konstaterede mangler. Den vil navnlig have til formål at lette adgangen for små og mellemstore byer og forblive fleksibel for at kunne håndtere nye udfordringer.

Platformen vil være vært for og organisere de forskellige former for støtte, som Europa-Kommissionen yder til byer på en samlet måde. Den er en struktur for politisk handling og samarbejde med byerne. Den vil bestå af flere initiativer og støttestrømme, der er indarbejdet på en omfattende, forenklet og tilgængelig måde for modtagerne, hvilket sikrer reel forenkling og EU-merværdi, samtidig med at samarbejdet på tværs af myndighedsniveauer fremmes med henblik på at opnå bæredygtig og integreret byudvikling.

⁷¹ COM(2025) 545 final.

⁷² F.eks. er aftalen om grønne byer en politisk bevægelse, hvor borgmestre forpligter sig til ambitiøse miljømål på områder som luft- og vandkvalitet, natur og biodiversitet, affaldshåndtering og støjreduktion inden 2030. Den har til formål at forbedre livskvaliteten i byerne, støtte den europæiske grønne pagt og fremskynde gennemførelsen af miljølovgivning på lokalt plan.

Platformen EU CITIES

Figur 3. Visuel fremstilling af platformen EU Cities.

Platformen vil kunne hjælpe byerne med at finde det mest hensigtsmæssige støttetilbud afhængigt af deres behov, og den vil indeholde muligheder, som byerne vil kunne få gavn af. Støttetilbudene vil spænde over flere politikområder og forskellige typer støtte:

a) Kapacitets- og vidensopbygning, strategisk planlægning og netværksdannelse

- Støtte til metodiske rammer og værktøjer til strategisk planlægning, herunder integrerede "missionstilgange", samt til forenklet overvågning og rapportering
- Støtte til styrkelse af den administrative kapacitet og håndtering af operationelle udfordringer i forbindelse med gennemførelsen af strategier og politikker
- Muligheder for peerlæring og samarbejde samt fremme af videnoverførsel
- Støtte til indkøb, f.eks. ved, at platformen kan lette samarbejdet mellem byer gennem fælles indkøbssystemer med støtte fra Europa-Kommissionen
- Støtte til at fremme dialog mellem erhvervsliv og byer
- Oplysninger om relevante nationale, bilaterale og multilaterale initiativer, der hjælper byer med at identificere synergier, hente inspiration fra andre modeller og praksisser ved hjælp af EU-værktøjer og modtage støtte fra andre forvaltningsniveauer.

b) Støtte til innovative projekter

- Støtte til, at byer kan udvikle og gennemføre innovative projekter, vil blive ydet på samme måde som under det europæiske initiativ for byområder 2021-2027. Det europæiske initiativ for byområder yder direkte finansielle ressourcer til byer til deres innovative projekter rettet mod bymæssige udfordringer af relevans for EU, og det har skabt mange skalerbare, innovative løsninger på tværs af europæiske byer.

c) Rådgivningsbistand til finansiering

Et vindue for finansiering og rådgivningsbistand vil være en del af platformen, og det vil være dedikeret til at levere struktureret information, rådgivningstjenester og teknisk bistand for bedre at støtte byerne i at få adgang til finansiering. Det vil hjælpe byerne med at få adgang til

og kombinere forskellige finansieringskilder med ekspertise og teknisk bistand, navnlig EU-finansiering fra planerne for nationale og regionale partnerskaber, andre EU-instrumenter og kilder såsom finansiering fra Den Europæiske Investeringsbank og privat finansiering.

Kommissionen sigter mod at støtte denne omstilling ved at give byerne sammenhængende rammer, fælles værktøjer og langsigtede partnerskaber. Dette vil omfatte et løbende bistandsspor for byer, der strækker sig fra planlægningsfasen til adgang til finansiering af udrulning af løsninger. Ved at hjælpe byerne med at udvikle investeringsporteføljer, som tildeles et kvalitetsmærke, vil platformen lette byernes adgang til EU-finansiering.

d) Data- og værktøjslager

En vigtig funktion for Cities-platformen vil være at konsolidere de tilgængelige data og gøre dem tilgængelige for byer og byområder, hvilket giver adgang til et kontinuerligt evidensgrundlag for udformningen af bypolitik, sammen med den regelmæssige rapport om de europæiske byers tilstand, som Kommissionen skal udarbejde. For at sikre dataenes interoperabilitet og dermed deres brede tilgængelighed og anvendelighed vil eksisterende standarder og specifikationer blive anvendt⁷³. Platformen vil lette enklere rapportering og tilvejebringelse af data. Desuden vil Kommissionen overveje, hvordan synkroniseringen og harmoniseringen af rapporteringskravene kan forbedres. Platformen vil også fastlægge fælles indikatorer til vurdering af bypolitikkers indvirkning på forskellige tematiske områder med udgangspunkt i eksisterende overvågningssystemer.

e) Støtte til en løbende dialog

Cities-platformen vil støtte en løbende dialog, der arrangeres på både højt politisk og teknisk niveau (se 4.2.1.). Gennem platformen vil der blive etableret deltagelsesmekanismer, så byer kan bidrage til at forme politiske initiativer. Dette omfatter interaktioner med mellemstatslige strukturer såsom EU-dagsordenen for byerne, andre EU- og internationale bynetværk, herunder tematiske netværk, samt nationale og regionale formidlerorganisationer.

4.2.3. EU-midler i den foreslåede flerårige finansielle ramme for 2028-2034

Den 16. juli 2025 fremlagde Europa-Kommissionen sit forslag til den flerårige finansielle ramme (FFR) for 2028-2034. Det indeholder et ambitiøst langsigtet budget, som er enklere, mere fleksibelt og mere strategisk.

Planer for nationale og regionale partnerskaber vil samle EU-midler, som forvaltes af medlemsstater og regioner, i en sammenhængende og målrettet planlægningsproces, der er fuldt ud på linje med Unionens fælles prioriteter, navnlig med henblik på at mindske økonomiske, sociale og territoriale forskelle. De vil give større fleksibilitet med henblik på tilpasning til regionale og lokale behov, idet der f.eks. tages hensyn til forskellige typer områder såsom landdistrikter og byområder, og de vil forenkle reglerne for medlemsstater og regioner.

Principperne om **partnerskab** og **forvaltning på flere niveauer** vil være retningsgivende for udviklingen af planerne, som det er tilfældet med samhørighedspolitikken i dag. Hver medlemsstat skal navnlig **udarbejde og gennemføre deres plan i partnerskab med regionale og lokale myndigheder** i overensstemmelse med den enkelte medlemsstats forfatningsmæssige strukturer og traditioner.

Når medlemsstaterne tager fat på de udfordringer, som byområder står over for i planer for nationale og regionale partnerskaber, bør de give byer og andre bymyndigheder mulighed for at forme reform- og investeringsprogrammer, der er tilpasset deres specifikke behov.

⁷³ [SEMIC Support Centre | Interoperable Europe Portal](#).

Programmeringen af lokalt og regionalt integrerede finansieringstilgange, der er i overensstemmelse med EU's politiske rammer, kan også omfatte nødvendige **reformer på subnationalt niveau**, som kan bidrage til både at maksimere effekten af midlerne og tackle lovgivningsmæssige eller andre hindringer.

Desuden skal medlemsstaternes planer som led i deres territoriale udvikling effektivt støtte territoriale og lokale samarbejdsinitiativer, herunder **integrerede byudviklingsstrategier**.

I den nuværende programmeringsperiode 2021-2027 yder samhørighedspolitikken allerede betydelig støtte til byudviklingsstrategier. For at imødegå de mange indbyrdes forbundne udfordringer, som byerne står over for i dag, skal byerne styrke deres handlekraft gennem operationelle værktøjer, lovgivningsmæssig støtte og finansiering. **EU's medlemsstater og regioner opfordres derfor til at øge deres ambitioner med hensyn til at stille ressourcer til rådighed for deres bystrategier, herunder gennem deres planer for nationale og regionale partnerskaber, samtidig med at der tages hensyn til byernes særlige forhold.**

Dertil kommer, at **den EU-facilitet**, som vil være tæt forbundet med de nationale og regionale partnerskabsplaner⁷⁴, også vil støtte bymyndighederne i at udvikle innovative projekter, styrke kapacitetsopbygningen og skabe et miljø for udveksling af knowhow om bæredygtig byudvikling.

Under **Den Europæiske Fond for Konkurrenceevne** kunne byerne potentielt drage fordel heraf, f.eks. via vinduet for omstilling til ren energi og industriel dekarbonisering. Dette vindue har til formål at støtte aktiviteter i forbindelse med udbredelse af ren energi, dekarboniseringsløsninger og systemomstilling. Derigennem kan man også finansiere sikre mobilitetsorienterede projekter og bæredygtig turisme i byer. Desuden kan vinduet for modstandsdygtighed og sikkerhed, forsvar og rummet hjælpe byerne med at styrke deres beredskab, beskytte kritisk infrastruktur, styrke forsvar og sikkerhed samt gøre effektiv brug af rumbaserede teknologier til overvågning, konnektivitet og beredskabsindsats.

Europæiske byer, som spiller en afgørende rolle i at styrke den regionale konkurrenceevne, kan sammen med nationale regeringer og EU-institutioner bidrage til at identificere og prioritere konkurrenceevnestrategier og til at opfylde de overordnede mål for **konkurrenceevnekompaset** ved at sikre, at strategierne tilpasses lokale forhold, samtidig med at der arbejdes hen imod bredere EU-mål.

Desuden kan byer og andre bymyndigheder få adgang til andre EU-programmer for at tackle deres udfordringer, herunder programmet **Horisont Europa**, som har vist sig at være velegnet til innovations- og forskningsaktiviteter.

Kommissionen opfordrer medlemsstaterne til at fremme integrationen og mainstreamingen af værdier og principper for **det nye europæiske Bauhaus** på tværs af bredere EU-, nationale, regionale og lokale udviklingsinitiativer og -programmer vedrørende fornyelse af bygninger og kvarterer, herunder ved at sikre adgang til økonomisk overkommelige boliger, for at styrke inkluderende og lokalsamfundsdrivne investeringer.

Programmet **Et globalt Europa** kan støtte internationalt samarbejde om EU's politiske prioriteter for byudvikling, navnlig med EU-kandidatlande, hvilket muliggør videnoverførsel, kapacitetsopbygning inden for byforvaltning, planlægning og lokalsamfundsrevet udvikling.

⁷⁴ Bilag XV til forslag til Europa-Parlamentets og Rådets forordning om oprettelse af Den Europæiske Fond for økonomisk, social og territorial samhørighed, landbrug og landdistrikter, fiskeri og maritime anliggender, velstand og sikkerhed for perioden 2028-2034 og om ændring af forordning (EU) 2023/955 og forordning (EU, Euratom) 2024/2509 – SWD(2025) 565 final.

5. KONKLUSION

Byerne er afgørende for Den Europæiske Unions fremtid. De er steder, hvor Europas mest presserende udfordringer er koncentreret, og hvor inkubatorer for banebrydende løsninger kan opbygges og opskaleres på tværs af Europas territorier. Byerne står over for flere samtidige udfordringer, som kræver integrerede løsninger. Som motorer for bæredygtig vækst driver byer af alle størrelser ikke kun fremskridt inden for deres grænser, men også i de omkringliggende områder, herunder landdistrikter. Desuden er det i byer, at størstedelen af EU's politikker og lovgivning gennemføres. Succesen for et mere konkurrencedygtigt, tilgængeligt, inkluderende, modstandsdygtigt og sammenhængende Europa, der navigerer i den grønne og digitale omstilling med retfærdighed og ambition, er direkte knyttet til byernes succes.

Med EU's dagsorden for byer fremlægger Kommissionen sin vision og politiske indsats for at støtte blomstrende byer i at tackle nutidens og fremtidens udfordringer.

Da byerne bidrager til opfyldelsen af EU's prioriteter på lokalt plan, er Kommissionen forpligtet til at styrke sit engagement med byerne, lære af deres erfaringer og sikre, at EU's politikker og lovgivning har en sammenhængende og positiv indvirkning lokalt. Med henblik herpå er Kommissionen forpligtet til at sikre, at byerne inddrages meningsfuldt i EU's politikudformning og -gennemførelse i overensstemmelse med samhørighedspolitikens principper om partnerskab og flerniveaustyring, som fortsat er centrale elementer i Kommissionens forslag til den næste flerårige finansielle ramme.

Da byerne kan fremme udbredelsen af innovative løsninger på tværs af EU's medlemsstater, er det desuden afgørende at give dem den nødvendige finansiering, forbedrede kapaciteter og viden samt et fællesskab for erfaringsudveksling for at fremskynde politisklæring og implementering. Kommissionen er engageret i at forenkle og strømline den støtte, der stilles til rådighed for byer og andre byområder. Kommissionens tekniske bistand via Cities-webportalen blev lanceret i dag, og den fremtidige Cities-platform vil bidrage til at imødekomme byernes behov og muligheder – i betragtning af deres unikke situation, specifikke udfordringer og funktionelle områder – med skræddersyede løsninger, der fremmer samarbejde og videnudveksling.

Medlemsstaterne opfordres til at gøre fuld brug af samhørighedspolitikens fonde samt andre instrumenter for at støtte byudvikling, både i den nuværende periode og i perioden efter 2027. Kommissionen opfordrer alle interessenter til at deltage i indsatsen for dette nye "EU-bypartnerskab", og den vil overvåge gennemførelsen af EU's dagsorden for byer på en integreret og inkluderende måde.

BILAG 1: FLAGSKIBSTILTAG I EU'S DAGSORDEN FOR BYER

I nedenstående liste skitseres de tiltag, som Kommissionen vil iværksætte for at gennemføre EU's dagsorden for byer.

Nr.	Tiltag	Tidshorisont
LØBENDE DIALOG		
1.	Politisk dialog på højt niveau med lokale myndigheder	Fra 2026 og derefter
2.	Målrettede tekniske konsultationer med fagfolk inden for byområder	Fra 2026 og derefter
3.	Regelmæssig dialog med Det Europæiske Regionsudvalg og Europa-Parlamentet	Fra 2026 og derefter
4.	Cities Forum (hvert andet år)	Næste gang i 2027
5.	Rapport om de europæiske byers tilstand	Fra 2026 og derefter
FORENKLING og KAPACITETSOPBYGNING		
6.	Webportalen EU Cities	4. kvartal 2025
7.	Det europæiske initiativ for byområder – 4. indkaldelse af forslag til innovative foranstaltninger og Cities-helpdesk	Første og tredje kvartal 2026
8.	Platformen EU Cities	2028
INVESTERINGER		
9.	Støtte under den nuværende flerårige finansielle ramme	Løbende indtil 2027
10.	Støtte under den næste flerårige finansielle ramme	2028-2034